Electronic Frontier Finland – Effi ry

Lausunto 28.9.2023

Asia: EU-asetus poliittisesta mainonnasta

Electronic Frontier Finland – Effi ry pyytää kunnoittavasti eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokuntaa ottamaan huomioon seuraavat näkökohdat harkitessaan kantaansa valtioneuvoston U-jatkokirjeeseen UJ 26/2023 - U 73/2021 vp, joka koskee Euroopan komission ehdotusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi poliittisen mainonnan läpinäkyvyydestä ja kohdentamisesta (COM(2021) 731 final).

Asetusesityksellä on hyvä tarkoitus ja siinä on paljon hyvää, mutta myös merkittäviä ongelmia. Asetus rajoittaa sananvapautta, ja vielä nimenomaan poliittista puhetta, joka on sananvapauden ydinaluetta, ja sen rajoitusten pitäisi olla erityisen selkeitä, tarkkarajaisia ja minimalistisia - poliittista puhetta ei pitäisi rajoittaa yhtään enempää kuin on pakko.

Asetusesitys on valitettavasti monin paikoin tulkinnanvarainen, määritelmät liian laveita ja eri toimijoiden velvollisuudet epäselviä. Tästä aiheutuu sananvapaudelle uhka, jota valtioneuvoston jatkokirjekään ei ota riittävän vakavasti. Tässä lyhyesti olennaiset asiat, joissa Suomen kantaa tulisi mielestämme korjata tai tiukentaa:

- **Poliittista puhetta netissä ei pidä rajoittaa epäsuorastikaan.** Asetukseen ei pidä jättää tulkinnanvaraisuuksia, jotka johtavat palveluntarjoajien ylivarovaisuuteen ja poliittisten viestien poistamiseen "varmuuden vuoksi", eikä antaa viranomaisille (jotka eivät kaikissa maissa ole yhtä luotettavia) helppoa keinoa painostaa oppositiota tai aiheettomasti poistattaa näiden vaalimainoksia asetukseen vedoten.

- **Ei-kaupallinen toiminta pitää jättää asetuksen alan ulkopuolelle.** Erilaiset ei-kaupallisessa tarkoituksessa toimivat palvelut, kuten yhteistyöprojektit, ensyklopediat, arkistot ja kansalaisjärjestöt, jotka ovat riippumattomia kaupallisista intresseistä, pitää selkeästi rajata pois poliittisen mainonnan palvelun määritelmästä.

- **Parlamentin kanta erityisten henkilötietoryhmien käyttökiellosta on hyvä ja Suomen tulisi kannattaa sitä.** Suostumukseen perustuvan mainonnan pitää olla sallittua, mutta suostumuksen pitää olla aito ja ihmisen pitää tietää mihin suostuu, ja arkaluontoisten henkilötietojen käyttöön klikkauksella annettava "suostumus" ei riitä - lainausmerkit paikallaan, koska ihmiset eivät voi oikeasti ymmärtää mihin niissä suostuvat. Myös pääteltyjen tietojen ja ihmisten verkkokäyttäytymisestä kerätyn tiedon käyttö mainonnan kohdentamisessa pitäisi kieltää Euroopan tietosuojalautakunnan suosituksen mukaisesti (EDPB Guidelines 8/2020): se on suoraan ristiriidassa avoimuustavoitteen kanssa, kun ihmiset eivät voi ymmärtää millä perusteilla mainontaa heille suunnataan.

Kunnioittavasti,

Electronic Frontier Finland – Effi ry

Tapani Tarvainen, toiminnanjohtaja